

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1981-1982

16 JANUARI 1982

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer J. Ramaekers —

houdende bepalingen tot organisatie van de
Open Universiteit in Vlaanderen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Sedert het einde van de Tweede Wereldoorlog is op velerlei wijzen geijverd voor de democratisering van ons onderwijs. Dit was in 't bijzonder het geval voor ons hoger onderwijs.

Ter illustratie geven wij hier een aantal maatregelen die in die zin genomen werden tijdens de voorbije dertig jaar :

- het verlenen van meer autonomie aan de Rij ksuniversiteiten door de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het hoger onderwijs in de Rijksuniversiteiten ;

- de oprichting van een „Nationaal Studiefonds” door de wet van 19 maart 1954 houdende instelling van een Nationaal S tudiefonds ;

- het verlenen van sociale voordelen aan de universiteiten, bij wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen, waardoor sociale diensten, oriënteringsdiensten, studentenrestaurants en studentenhomes kunnen opgericht worden.

- de verruiming van de toelating tot de universiteit door de zogenaamde „omnivalentiewet” van 8 juni 1964 waarbij de ge-coördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens worden gewijzigd, wat betreft de voorwaarden voor toelating tot de examens voor het behalen van de academische graden ;

- de decentralisering van de Centrale Examencommissie

voor het universitair onderwijs bij wet van 5 mei 1970 tot wijziging van artikel 40 van de op 31 december 1949 gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, zoals gewijzigd bij de wet van 21 maart 1964 ; voortaan kunnen in elke universiteit „examencommissies van de Staat” zetelen hetgeen een versoepeling van het systeem betekent en een ruimere kans biedt aan wie door zelfstudie een universitair diploma wil behalen ;

— de democratisering van de beheersvormen van de universiteiten bij de wet van 24 maart 1971 tot wijziging van de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs door de Staat, gewijzigd door de wet van 9 april 1965 houdende diverse maatregelen voor de universitaire expansie en van de wet van 5 juli 1920 tot toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Staatsuniversiteiten Gent en Luik.

Door al deze maatregelen gaf de wetgever gehoor aan de steeds luider wordende vraag naar democratisering van ons onderwijs. Wetenschappelijke rapporten, statistieken, congressen, acties, betogingen enzovoort, hadden immers aangetoond dat de ongelijkheid in maatschappelijke kansen rechtstreeks voortvloeide uit de ongelijkheid op onderwijsgebied. Meer bepaald werd daarbij telkens één grote wanverhouding onderstreept : de zeer geringe vertegenwoordiging van de werkgroep in het hoger onderwijs. Daarnaast werd ook, in toenemende mate, gewezen op de Vlaamse achterstand waardoor jaarlijks heel wat ongebruikt talent verloren ging.

Als gevolg van de vaak eenzijdige selectie in de vorige onderwijsniveaus, als gevolg van het familiair milieu waarin de jongeren opgroeien, verloopt de schoolloopbaan van kinderen uit sociaal-economisch zwakke milieus op een wijze die hen de toegang tot het universitair onderwijs niet makkelijk maakt.

Vandaar ook dat het nog steeds overwegend jongeren uit hogere milieus zijn die verder studeren. Het merendeel van de jongens en meisjes uit de laagste sociale milieus blijven weg.

Het is duidelijk dat voor een verdere democratisering van de toegang tot onze universiteiten en om de kansen voor het behalen van een universitair diploma te vergroten andere middelen, andere wegen moeten ter beschikking zijn.

Onze universiteiten hebben zulks begrepen door bijvoorbeeld de begeleiding van werkstudenten in te richten.

Er zijn echter ook diegenen die tijdens hun jonge jaren de kans niet kregen universitaire studies te doen of die, zo zij de kans kregen, ze niet benut hebben.

Er zijn diegenen die wegens hun beroepstoestand niet kunnen deelnemen aan het dagonderwijs aan een universiteit.

Tenslotte moet onze belangstelling gaan naar diegenen die ingevolge hun schoolloopbaan niet beantwoorden aan de toelatingsvoorwaarden die gesteld worden aan onze universiteiten.

Het voorstel van decreet dat wij neerleggen heeft voor doel voor deze categorieën een nieuwe weg te openen naar een universitair diploma.

Thans bestaan te Brussel, Antwerpen en Leuven, reeds structuren die de oprichting van een „Open Universiteit” zullen vergemakkelijken.

Het is dan ook onze bedoeling deze „Open Universiteit” binnen de universitaire instellingen te houden.

Hierbij wordt een belangrijke rol toebedeeld aan de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Voor alle diploma's die kunnen uitgereikt worden, zal één enkel open studieprogramma georganiseerd worden.

De open studieprogramma's zijn gericht op de zelfstudie van de student, waartoe aangepaste onderwijs- en examenvoorzieningen worden aangeboden, inzonderheid schriftelijke studiepakketten, schriftelijke begeleiding en evaluatie, aangevuld met persoonlijke studiebegeleiding en beperkte vormen van residentieel onderwijs en gebruik van audio-visuele media.

Het voorstel van decreet voorziet werking en organisatie als ook de wijze van financiering.

Het tot stand komen van de „Open Universiteit” in Vlaanderen zal onbetwistbaar bijdragen tot de democratisering van het universitair onderwijs in ons land.

J. RAMAEKERS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis van de Gondwet.

Hoofdstuk 1

Inleidende bepalingen en algemene regelen
met betrekking tot de Open Universiteit

Artikel 2

Onder Open Universiteit wordt verstaan het geheel van bij dit decreet ingestelde bijzondere voorzieningen die er toe strekken de universitaire studies in ruimere mate open te stellen voor gegadigden die niet kunnen deelnemen of hebben kunnen deelnemen aan het gewone dagonderwijs van de universitaire instellingen of die desgevallend niet beantwoorden aan de voorafgaande studievoorwaarden die toegang geven tot het behalen van de academische graden.

Artikel 3

De universitaire instellingen bedoeld in dit decreet zijn de instellingen vermeld in artikel 25 sub a, c, d, h, i, j, k bis, en m van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen.

Artikel 4

Onverminderd de in dit decreet vermelde specifieke voorwaarden, kunnen als studenten van de Open Universiteit ingeschreven worden in de universitaire instellingen :

1. personen van Belgische nationaliteit ;
2. personen van Luxemburgse nationaliteit ;
3. personen van vreemde nationaliteit, die in België gevestigd zijn of er verblijven en die bovendien er hun hoofdberoepsactiviteiten uitoefenen of uitgeoefend hebben, of wier ouders of wettelijke voogd in België gevestigd zijn of er verblijven en er bovendien hun hoofdberoepsactiviteiten uitoefenen of uitgeoefend hebben ;
4. personen die op Belgisch grondgebied verblijven, die tewerkgesteld zijn of waren op het Belgisch grondgebied en onderhorige zijn van een Staat, lid van de Europese Gemeenschap, of wier ouders of wettelijke voogd tewerkgesteld zijn of waren op het Belgisch grondgebied en onderhorige zijn van een Staat, lid van de Europese Gemeenschap ;
5. personen die op Belgisch grondgebied verblijven en de voordelen genieten van het statuut van de vluchtelingen toegekend door de Delegatie van het Hoog Commissariaat der Verenigde Naties voor vluchtelingen.

Hoofdstuk II

De organisatie van open studieprogramma's
in de universitaire instellingen

Artikel 5

Voor elk van de diploma's die kunnen worden uitgereikt

door de universitaire instellingen bij toepassing van de op 31 december 1949 gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, zoals gewijzigd bij de wet van 21 maart 1964, en overeenkomstig het bepaalde in de wet van 11 september 1933 op de bescherming van de titels van hoger onderwijs, kan één enkel open studieprogramma worden georganiseerd overeenkomstig de bepalingen van dit decreet.

Artikel 6

§1. Worden toegelaten tot de inschrijving voor de open studieprogramma's en voor de examens, desgevallend bij toepassing van artikel 52quater van de voornoemde gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens :

1. de personen die eenentwintig jaar geworden zijn bij het begin van het academiejaar waarin ze zich inschrijven en voordien geen inschrijving als regelmatig student genomen hebben aan één der universitaire instellingen vermeld in artikel 25 van de voornoemde wet van 27 juli 1971 ;

2. de personen die eenentwintig jaar geworden zijn bij het begin van het academiejaar waarin zij zich inschrijven en die voordien reeds een inschrijving als regelmatig student hebben genomen in een der universitaire instellingen vermeld in artikel 25 van de voornoemde wet van 27 juli 1971, op voorwaarde dat drie academiejaren verstreken zijn sedert hun laatste inschrijving als regelmatig student ; een afwijking op deze termijn kan toegestaan worden bij gemotiveerde beslissing van de bevoegde examencommissie van het open studieprogramma.

§ 2. Wanneer zou blijken dat de voor een open studieprogramma ingeschreven studenten tegelijkertijd voor dezelfde graad een inschrijving als regelmatig student hebben genomen in een der universitaire instellingen bedoeld in artikel 25 van de voornoemde wet van 27 juli 1971, worden zij van de rol der ingeschreven studenten van het open studieprogramma geschrapt.

§ 3. Het lid van de Vlaamse Executieve tot wiens bevoegdheid het universitair onderwijs behoort, hierna te noemen het lid van de Executieve, bepaalt de wijze waarop de controle op het voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden wordt uitgeoefend.

Artikel 7

§ 1. De open studieprogramma's zijn gericht op de zelfstudie van de student, waartoe aangepaste onderwijs- en examenvoorzieningen worden aangeboden, inzonderheid schriftelijke studiepakketten, schriftelijke begeleiding en evaluatie, aangevuld met persoonlijke studiebegeleiding en beperkte vormen van residentieel onderwijs en gebruik van audio-visuele media.

§ 2. Voor elk open studieprogramma bepaalt een programmareglement de inhoud van de programma-onderdelen alsmede de volgorde waarin de onderscheiden onderdelen dienen te worden gevolgd.

Voor de onderdelen, waarvoor met goed gevolg examen werd afgelegd, worden studiegetuigschriften uitgereikt.

§3. De bevoegde examencommissie van een open studieprogramma kan vrijstelling verlenen van de voorwaarden inzake het bezit van voorafgaande studiegetuigschriften van onderdelen van het studieprogramma en van de desbetreffende examens en studiegetuigschriften, alsmede desgevallend van de studieduur, voor kandidaten die het bewijs leveren dat zij met goed gevolg in een instelling van hoger onderwijs studiën gedaan hebben die gelijkwaardig worden geacht.

Artikel 8

§ 1. Het onderwijs en de examens van een open studieprogramma worden verzorgd door een daartoe ingestelde interuniversitaire onderwijsgroep ; voor elk der open studieprogramma's wordt een der universitaire instellingen aangewezen die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het open studieprogramma.

§ 2. De interuniversitaire onderwijsgroep van een open studieprogramma wordt samengesteld uit bevoegde personeelsleden van diverse universitaire instellingen ; de examencommissie van een open studieprogramma wordt samengesteld in de schoot van deze interuniversitaire onderwijsgroep.

§ 3. De inschrijvingen voor een open studieprogramma worden geregistreerd bij de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het programma : deze instelling draagt via haar bevoegde diensten zorg voor het adviseren van de studenten inzake studiebeurzen alsmede met betrekking tot psychologische en sociale problemen. De uitvoering van administratieve en logistieke taken, en van taken van advisering kan op voorstel van de interuniversitaire werkgroep, worden gespreid over diverse universitaire instellingen mits onderling akkoord van deze instellingen en mits behoud van de administratieve leiding van de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt.

Alle administratieve bescheiden met betrekking tot een open studieprogramma worden gesteld onder de hoofding „Open Universiteit Vlaanderen” met verwijzing naar het opschrift van dit decreet.

§ 4. De diploma's verleend in het raam van de open studieprogramma's worden gesteld onder de hoofding „Open Universiteit Vlaanderen” met verwijzing naar het opschrift van dit decreet en zonder vermelding van de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het open studieprogramma. De diploma's worden ondertekend door de leden van de examencommissie en door de voorzitter ervan.

Artikel 9

§ 1. Het lid van de Executieve beslist tot de inrichting van het open studieprogramma, op voorstel van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, opgericht bij toepassing van het decreet van 21 december 1976 houdende organisatie van de Vlaamse Interuniversitaire Samenwerking, en wijst de universitaire instelling aan die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het open studieprogramma.

§ 2. Elk voorstel van de Vlaamse Interuniversitaire Raad tot organisatie van een open studieprogramma vermeldt :

1. de kwalitatieve en kwantitatieve omschrijving van de behoeften en de verwachte belangstelling ;
2. de interuniversitaire afspraak voor de toewijzing van de

administratieve verantwoordelijkheid aan één universitaire instelling ;

3. de raming van de mogelijke bijdrage van andere universitaire instellingen voor verzorging van het onderwijs en de examens, alsmede voor de infrastructuur.

Artikel 10

§ 1. De Vlaamse Interuniversitaire Raad stelt voor ieder open studieprogramma, tot de inrichting waarvan werd beslist, een beperkte interuniversitaire werkgroep samen die de organisatie van het open studieprogramma voorbereidt.

Deze werkgroep wordt samengesteld uit ten hoogste vijftien leden, aangeduid onder de leden van het personeel van de universitaire instellingen die hun kandidatuur daartoe stellen met de instemming van hun instellingen. Een personeelslid behorend tot de instelling die de administratieve verantwoordelijkheid zal dragen, wordt aangewezen als voorzitter van deze werkgroep.

§ 2. Ten laatste twee jaar na de beslissing tot organisatie van het open studieprogramma, legt de Vlaamse Interuniversitaire Raad aan het lid van de Executieve ter goedkeuring voor :

1. het programmareglement ;
2. de samenstelling van de interuniversitaire onderwijsgroep die zal instaan voor de verzorging van het onderwijs en van de examens ;
3. de interuniversitaire akkoorden met betrekking tot het ter beschikking stellen van het personeel en van de infrastructuur voor het open studieprogramma.

§ 3. De goedkeuring van de in vorige paragraaf vermelde voorstellen door het lid van de Executieve geldt als toelating voor de organisatie van het open studieprogramma voor vijf jaar waarna deze toelating kan worden verlengd.

Ingeval van niet-verlenging worden geen nieuwe studenten meer toegelaten tot het open studieprogramma, doch wordt de organisatie ervan verder gezet voor studenten die met goed gevolg examen aflegden voor onderdelen van het programma die tenminste overeenstemmen met één jaar voltijdse studies.

Artikel 11

De Vlaamse Executieve, hierna te noemen de Executieve, bepaalt voor de studenten die ingeschreven zijn in de open studieprogramma's het bedrag van de kosten voor de inschrijving op de rol van de universitaire instellingen, en van de inschrijvingskosten voor het onderwijs en voor de examens.

Artikel 12

§ 1. De universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het open studieprogramma, ontvangt jaarlijks werkingsuitkeringen per student die regelmatig is ingeschreven in de open studieprogramma's.

Die werkingsuitkeringen worden afzonderlijk bepaald overeenkomstig de voorschriften die krachtens de bepalingen van voornoemde wet van 27 juli 1971 gelden voor de instellingen bedoeld in artikel 25 sub g tot p van dezelfde wet.

In afwijking van het bepaalde in artikel 3 1, § 2 en artikel 32, § 2 van dezelfde wet, bepaalt de Executieve, op advies van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, het minimumbasiscijfer en het maximumcijfer voor ieder van de toegelaten open studieprogramma's.

§ 2. Voor ieder open studieprogramma wordt een interuniversitair akkoord afgesloten dat betrekking heeft op de verrekening der uitgaven voor het onderwijzend en wetenschappelijk personeel, voor het administratief en technisch personeel en voor de andere werkingskosten overeenkomstig de bijdragen van de onderscheiden universitaire instellingen in de organisatie van het open studieprogramma.

§ 3. Bij de toepassing van de desbetreffende bepalingen van de voornoemde wet van 27 juli 1971, worden de werkingsuitkeringen en de uitgaven die betrekking hebben op een open studieprogramma afzonderlijk aangegeven in de begrotingen en de rekeningen van de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het programma, alsmede in de andere instellingen die bijdragen leveren voor het programma ; bij de toepassingen van de bepalingen van dezelfde wet met betrekking tot de personeelsformaties van iedere universitaire instelling, worden de formatieplaatsen geldend voor het geheel van ieder open studieprogramma aan de onderscheiden universitaire instellingen toebedeeld overeenkomstig hun bijdragen in de organisatie van het open studieprogramma.

§ 4. De Vlaamse Interuniversitaire Raad ontvangt een forfaitair bepaalde toelage voor de werkzaamheden met betrekking tot de voorbereiding van een open studieprogramma.

Artikel 13

De afgevaardigde van het lid van de Executieve alsmede de afgevaardigde van het lid van de Vlaamse Executieve die de begroting onder zijn bevoegdheid heeft, benoemd bij de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van het open studieprogramma, zijn bevoegd ten aanzien van de beslissingen genomen in het raam van de organisatie van het open studieprogramma.

Artikel 14

De interuniversitaire onderwijsgroep legt jaarlijks, via de universitaire instelling die de administratieve verantwoordelijkheid draagt voor het open studieprogramma, aan de Vlaamse Interuniversitaire Raad en aan het lid van de Executieve een verslag voor aangaande de werking van het open studieprogramma.

Hoofdstuk III

Het verlenen van universitaire diploma's aan examenstudenten

Artikel 15

De universitaire instellingen kunnen de diploma's die zij gemachtigd zijn te verlenen krachtens de voornoemde gecoördi-

neerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens en overeenkomstig het bepaalde in de wet van 11 september 1933 op de bescherming van de titels van het hoger onderwijs, eveneens verlenen aan de studenten die zich bij deze instellingen inschrijven als examenstudent met het oog op het afleggen van de examens die leiden tot bedoelde diploma's.

Artikel 16

§ 1. Tot de inschrijving als examenstudent worden toegelaten door de universitaire instellingen :

1. de personen die voldoen aan de voorwaarden vermeld in artikel 5 van de voornoemde gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens ;

2. bij toepassing van het bepaalde in artikel 52quater van de voornoemde gecoördineerde wetten, de personen die niet voldoen aan de voorwaarden vermeld in artikel 5 van dezelfde wetten, op voorwaarde dat zij eenentwintig jaar geworden zijn bij het begin van het academiejaar waarin ze zich inschrijven.

§ 2. Wanneer zou blijken dat de ingeschreven examenstudenten tegelijkertijd een inschrijving als regelmatig student of als student van een open studieprogramma hebben genomen in een der universitaire instellingen bedoeld in artikel 25 van de voornoemde wet van 27 juli 1971, worden zij van de rol der ingeschreven examenstudenten geschrapt.

§ 3. Het lid van de Executieve bepaalt de wijze waarop de universitaire instellingen de controle op het voldoen aan deze voorwaarden uitoefenen.

Artikel 17

De volgorde waarin de examens over de vakken of programma-onderdelen dienen te worden afgelegd, alsmede de omvang van de onderdelen die in één academiejaar dienen te worden afgelegd, stemmen overeen met de regeling geldend voor de regelmatig ingeschreven studenten van de betrokken universitaire instelling.

Artikel 18

De examens over de vakken of programma-onderdelen vinden plaats op de data bepaald door de bevoegde organen van de universitaire instellingen. De examencommissies zijn samengesteld op dezelfde wijze als voor de regelmatig ingeschreven studenten van dezelfde instellingen.

Artikel 19

De universitaire instellingen dragen via hun bevoegde diensten zorg voor het adviseren van de examenstudenten inzake studiekeuze, alsmede met betrekking tot psychologische en sociale problemen. Zij organiseren tevens de begeleiding van de zelfstudie der examenstudenten ; daartoe duiden zij per diplomarichting een bevoegd raadgever aan.

Artikel 20

De Executieve bepaalt het bedrag van de kosten voor de in-

schrijving op de rol van de universitaire instellingen alsmede van de inschrijvingskosten voor de examens en de begeleiding van de zelfstudie der examenstudenten.

Op advies van de Vlaamse Interuniversitaire Raad bepaalt de Executieve de toelagen die de universitaire instellingen ontvangen voor de begeleiding van de zelfstudie der examenstudenten.

Hoofdstuk IV

Algemene bepalingen en overgangsbepalingen

Artikel 21

§ 1. Op voorstel van de Vlaamse Interuniversitaire Raad en overeenkomstig de procedures en organisatiemodaliteiten bepaald in Hoofdstuk II van dit decreet, kan het lid van de Executieve de toelating verlenen tot de organisatie van beperkte open opleidingsprogramma's, die beantwoorden aan concrete behoeften en onderwijsvragen.

§ 2. De universitaire instelling aan wie de organisatie daarvan is toevertrouwd, ontvangt hiervoor de toelagen die geval per geval worden vastgesteld door het lid van de Executieve.

§ 3. Voor ieder beperkt open opleidingsprogramma wordt een interuniversitair akkoord afgesloten dat betrekking heeft op de verrekening der kosten van de bijdragen van de onderscheiden universitaire instellingen.

Artikel 22

In afwijking van het bepaalde in artikel 21 van dit decreet wordt de begeleiding van de zelfstudie der examenstudenten niet meer georganiseerd in de universitaire instellingen, voor de examenprogramma's waarvoor overeenkomstig het bepaalde in Hoofdstuk II van dit decreet een open studieprogramma wordt georganiseerd.

Artikel 23

Vanaf het begin van het academiejaar dat volgt op het in werking treden van dit decreet, houden de bepalingen van artikel 40 van de voornoemde gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens op van kracht te zijn binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Raad.

Artikel 24

Dit decreet treedt in werking de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

J. RAMAEKERS
